

این همه ستاره غایب از جشنواره فیلم فجر!

◀ درباره غایبان جشنواره فیلم فجر امسال که جای خالی برخی از آنها که حضور شان باعث رونق جشنواره فیلم فجر می شد، بشدت به چشم می آید

هستند:مجید مجیدی واصغر فرهادی.
مجید مجیدی کارگردان کهنه کار و با سابقه سینمای ایران که آخرین فیلمش (محمد(ص) موفقیت‌های فراوانی را به دست آورد، با دریافت چهار سیمرغ بلورین بیشترین تعداد سیمرغ را در اختیار دارد واصغر فرهادی کارگردان بین‌المللی سینمای ایران با سه سیمرغ در رده دوم قرار دارد، از جمله سرشناس‌ترین غایب‌ها هستند.
داریوش مهرجویی، کارگردان باسابقه ایرانی نیز که رکورددار نامزدی در جشنواره فیلم فجر است و تاکنون ۱۰ بار برای کارگردانی در این جشنواره نامزد شده و بار بار فیلم‌های هاشون و پری موفی به دریافت این جایزه شده است نیز یکی دیگر از غایبان جشنواره است. وی که پس از ساخت دو فیلم مهمان مامان و سنتوری دچار افت شدیدی شد و با تولید آثاری همچون اشباح و چه خوبه که برگشتی انتقادات زیادی را نصیب خود کرد، با این‌که به نظر می‌رسد امسال با قسمت دوم فیلم سنتوری ۲ در جشنواره حضور خواهد داشت، اما با آغاز نشدن تولید این فیلم نام او نیز به غایبان جشنواره اضافه شده است.
نفر دیگر کیناوش عیاری است که تاکنون دو بار در سال‌های ۴۴ و ۶۶ برای دو فیلم توره دیو و آن سوی آتش موفق به دریافت سیمرغ بلورین جشنواره فیلم فجر شده است، اما بعد از آن دیگر نتوانست این جایزه را به خانه ببرد. او که سال‌ها گذشته فیلم ناکام‌گانه را جلوی دوربین برده بود، امسال مشغول ساخت سریال هشتادوهفت متبه بوده و در فجر حضور ندارد.
فرزاد موتمن، فریدون جیرانی، رخسان بنی‌اعتماد، تهمنه میلانی، کیومرث پوراحمد، سربوس الوند، پرویز شهبازی، علیرضا رئیسیان، همایون اسعدیان، کمال تبریزی، جشنواره‌های بهتر و گرم‌تر در انتظار بود... در حقیقت جشنواره فیلم فجر به‌عنوان بزرگ‌ترین اتفاق سینمایی ایران که طی سال‌های گذشته میزبان فیلمسازان بزرگ‌ورجسته‌ای بوده‌ی نوعی جشن سینمایی ایران محسوب می‌شود؛ امسال در سی‌وششمین دوره‌اش از وجود و حضور بیشتر کارگردانی که در دوره‌های گذشته سیمرغ‌هایی چون بهترین کارگردانی و بهترین فیلم‌ر را دریافت کرده‌اند، بی‌بهره خواهد بود.
دو نفر از پرافتخارترین کارگردانان جشنواره در جمع این غایب‌ها

جشنواره فیلم فجر به حساب می‌آیند.
برندگان سیمرغ مهم‌ترین غایبان امسال
همچون کارگردان‌های شناخته‌شده، بازیگرانی هم هستند که امسال در جشنواره فیلم فجر فیلمی ندارند. نکته عجیب در این میان بسان کارگردانان، غیبت بازیگرانی است که در دوره گذشته سیمرغ بهترین بازیگر را چه در نقش اصلی و چه مکمل دریافت کردند و امسال هیچ فیلمی از آنها در جشنواره به نمایش در نمی‌آید.
برخی از این بازیگران از سال گذشته در اثری جدید جلوی دوربین رفتند و برخی دیگر نیز فیلم‌شان به دلایل مختلف نتوانسته‌است در جشنواره حضور پیدا کند.محسن تائبنده که سال گذشته برای فیلم فراری جایزه بهترین بازیگر اول مرد در دریافت کرد و ثریا قاسمی برای بازی در ویلایی‌ها سیمرغ بهترین بازیگر نقش مکمل را از آن خود کرد، دو چهره مهمی هستند که امسال هیچ فیلمی در جشنواره ندارند. همچنین بازیگرانی چون امیر آقایی، مهراد صدقیانی و علی مصفا که جزو نومذهای جایزه بهترین بازیگر نقش اول سال گذشته بودند نیز امسال هیچ فیلمی از آنها در جشنواره حضور ندارند. میان بازیگران زن نیز غزل شاکری، هدیه تهرانی، پریناز ایزدیار که سال گذشته نامشان در میان نامزدهای دریافت سیمرغ بازیگر به چشم می‌خورد، از غایبان جشنواره سی‌وششم‌شمار می‌آیند.

بر کارترین‌های غایب

سال گذشته شقایق فراهانی با چهار فیلم عنوان پرکارترین بازیگر جشنواره سی‌وپنجم فجر را به خود اختصاص داد، اما امسال هیچ فیلمی در این رویداد سینمایی ندارد. حمیدرضا آذرنگ نیز که سال گذشته در میان بازیگران مرد رتبه پرکارترین را از آن خود

کرده بود، امسال تنها با یک فیلم به نام تنگه ایوغریب ساخته بهرام توکلی به جشنواره می‌آید.
فهاد اصلاتی نیز که در دوره‌های اخیر این رویداد سینمایی همواره با آثار مختلفی به جشنواره آمده و توانسته با فیلم‌هایش بدرخشد، امسال جزو بازیگران کم‌کاری است که تنها یک فیلم مغزهای کوچک زنگ‌زده ساخته هومن سیدی را دارد. اصلاتی در سال‌های اخیر حضوری پررنگ در جشنواره داشته است، او در هجدهمین دوره جشنواره فیلم فجر نامزد سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد برای بازی در آسمان پرستاره شد. اصلاتی همچنین برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر مرد برای بازی در فیلم‌های خرس و زندگی خصوصی از سی‌امین دوره جشنواره فجر هم شد و در سی‌دومین دوره از جشنواره نامزد سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد برای بازی در قصه‌ها شد. او برای بازی در فیلم دوران عاشقی هم در سی‌وسومین دوره جشنواره فیلم فجر نامزد سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد و در سی‌وچهارمین دوره نامزد سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول مرد برای بازی در دختر شد.

ستاره‌های غایب

از میان سوپرستاره‌های سینما که شاید هر سال به‌طور مستمر در جشنواره فیلم فجر حضور ندارند، هستند چهره‌هایی که حتی چندسال یک بار هم علاقه‌مندان

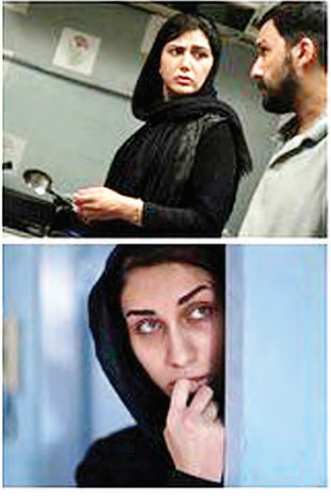
گمانه‌زنی بازیگران و کارگردانانی که در هر دوره از جشنواره می‌توانند گرمابخش سالن‌های نمایش فیلم در آن دوره جشنواره باشند؛ از جذاب‌ترین بحث‌هایی است که همه‌ساله با نزدیک شدن به برگزاری مهم‌ترین و بزرگ‌ترین رویداد سینمایی کشور در رسانه‌ها و نشریات به‌انجام می‌رسد، یعنی در عین این‌که حضور بازیگران و کارگردانان صاحب‌نام و آثارشان در هر دوره از جشنواره می‌تواند گرما و جذابیت‌های هر سال جشنواره را بیشتر کند؛ صرف‌نام آنها و شایعات و شنیده‌های زیادی نیز که درباره حضور یا عدم حضور آنها پیش از آغاز این فستیوال به گوش می‌رسد نیز می‌تواند گرمابخش صفحات روزنامه‌ها و نشریات در روزهای منتهی به جشنواره باشد.
سیمرغ‌های کارگردانی و بازیگری برای علاقه‌مندان به سینما و خود سینماگران از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است؛ حضور یا عدم حضور برخی از کارگردانان و بازیگران نیز مهم جلوه می‌کند و چه‌بسا همین نام‌های مطرح و با سابقه است که به اعتبار جشنواره‌ای چون فجر می‌افزاید. امسال نیز بسان هر سال پس از اعلام اسامی فیلم‌های راه یافته به بخش مسابقه سینمای ایران جشنواره معلوم شد که تعداد زیادی از کارگردانان و بازیگران مطرح و شناخته‌شده در فهرست غایبان جشنواره سی‌وششم قرار دارند. بازیگران مطرحی که حضورشان قطعاً شور و حال و اعتبار بیشتری به جشنواره

معرفی تنها ۲۵ فیلم برای حضور در جشنواره فیلم فجر جای خالی فیلم‌های کوچک‌تر متعلق به جریان سینمایی هنر و تجربه را در این دوره از جشنواره به چشم می‌آورد. فیلم‌هایی که از دوره سی‌وسوم با گردونه جشنواره فجر همراه شدند و در دو دوره سی‌وسوم و سی‌وچهارم فیلم فجر بخش جداگانه‌ای به نام هنر و تجربه به میزبان فیلم‌هایی از آن نوع، متناسب با نام گروه بود. در جشنواره سی‌وپنجم فیلم فجر اما فیلم‌های هنر و تجربه فرصت نمایش حضور در بخش مسابقه را پیدا کردند و در دوره گذشته دو فیلم ائو و کوبال در این بخش به نمایش در آمدند و تعدادی فیلم نیز در بخش غیررقابتی بر روی پرده رفتند. در جشنواره سی‌وششم اما نحوه حضور هنر و تجربه به در جشنواره فیلم فجر تغییر کرده و سیمرغی به نام هنر و تجربه به جایگز جشنواره فیلم فجر افزوده شده است... به همین بهانه نگاهی داریم به حضور فیلم‌های هنر و تجربه در سه دوره جشنواره فیلم فجر با تاکید بر این نکته که فیلم‌های هنر و تجربه در سه دوره گذشته جشنواره فیلم فجر، اغلب دارای پروانه ویدیویی ساخت بودند و درواقع این فیلم‌ها که طی چندسال اخیر بخش قابل توجهی از تولیدات سینمای ایران را به خود اختصاص داده‌اند، در بخش هنر و تجربه فارغ از نوع پروانه ساخت، فرصت دیده شدن یافته‌اند.

نخستین گام

در جشنواره سی‌وسوم، شاهد نخستین دوره حضور فیلم‌ها در بخش هنسر و تجربه بودیم. در اِسن دوره از جشنواره ۱۱ اثر داستانی و دو اثر مستند به نمایش در آمد. فیلم‌احتمال باران اسیدی نخستین پهنایش صنعتی‌ها، خدا حافظی طولانی به کارگردانی فرزاد موتمن، داره صبح می‌شه نخستین تجربه کارگردانی یلدا جلیلی، در دنیای تو ساعت چند است ساخته صغی یزدانیان، دریا و ماهی پرند به کارگردانی مهرداد غفارزاده، روز مبدا نخستین ساخته فاژده عزیز خانی، مردی که اسب شد به کارگردانی امیر حسین تقفی، من دیه‌گو مارادونا هستم به کارگردانی بهرام توکلی، موقت به کارگردانی امیر عزیزی، یحیی سکوت نکرد ساخته کاوه ابراهیم‌پور و دو مستند آتلان به کارگردانی معین کریم‌الدینی و من می‌خوام شاه بشم ساخته مهدی گنجی به نمایش در آمدند. البته تعدادی از فیلم‌های این بخش در بخش‌های دیگر جشنواره هم حضور داشتند. نظیر آتلان و من می‌خوام شاه بشم که در بخش مستند حضور داشتند یا من دیه‌گو مارادونا هستم، در دنیای تو ساعت چند است و خدا حافظی طولانی که در سودای سیمرغ هم نمایش داشتند و احتمال باران اسیدی که در بخش نوعی نگاه شکرت کرد.

می‌توان گفت از بین این آثار بیشترشان در جشنواره‌های بین‌المللی موفق بودند. مثلاً مستند من می‌خوام شاه بشم به کارگردانی مهدی گنجی پس از کسب جایزه بهترین کارگردانی فیلم مستند از سی‌وسومین جشنواره فیلم فجر، در جشنواره‌های آمستردام، فیفیلد انگلستان، مونپخ آلمان، میلنیوم بلژیک و پلنت داکس لهستان به نمایش

غیبت فیلم‌های مربوط به هنر و تجربه در جشنواره سی‌وششم

دغدغه‌های سینمای مستقل و سودای سیمرغ

نیم‌رخ‌ها به کارگردانی زنده‌یاد ایرج کریمی و یک شهروند کاملاً معمولی به کارگردانی مجید بزرگ در این بخش حضور پیدا کردند. در این دوره فیلم سینمایی میمربو به کارگردانی سیدهادی محقق با بیش از ۲۰ حضور بین‌المللی جزو فیلم‌های موفق در جشنواره‌های جهانی بود. چهارشنبه نخستین ساخته سروش محمدزاده هم از جمله فیلم‌هایی بود که پس از نمایش در جشنواره و در زمان اکران در گروه هنر و تجربه مورد توجه منتقدان و تماشاگران قرار گرفت و نقدهای مثبت زیادی را در رسانه‌ها دریافت کرد. در نهایت در این دوره از جشنواره چهارشنبه نخستین فیلم سروش محمدزاده تندیس بهترین کارگردانی و نیم‌رخ‌ها اثر زنده‌یاد ایرج کریمی نیز تندیس بهترین فیلم‌هنر و تجربه را دریافت کرد. سگ و دیوانه عاشق کار علی‌محمد قاسمی، میمربو ساخته هادی محقق و یک شهروند کاملاً معمولی از مجید بزرگ سایر نامزدهای این بخش بودند.

گام سوم

در جشنواره سال گذشته بخش هنر و تجربه جشنواره فیلم فجر از بخش‌های غیررقابتی جشنواره بود. در این دوره ۶ فیلم که شاخصه‌های سینمای مستقل و هنری را داشتند، برای حضور در این بخش اعلام شدند که البته تعدادی از فیلم‌های این فهرست با بخش سودای سیمرغ مشترک بود و البته تعدادی هم دارای پروانه ساخت ویدیویی بودند. علاوه بر این دو فیلم کوبال به کارگردانی کاظم ملای و ائو/خانه نخستین ساخته اصغر یوسفی‌نژاد به بخش سودای سیمرغ راه یافتند. درواقع در دوره گذشته هنر و تجربه، هم بخش غیررقابتی داشت که فیلم‌هایش در سینماهای چارسو، کوروش و خانه هنرندان به نمایش در آمدند و هم دو نماینده در بخش سودای سیمرغ.

کوبال به تهیه‌کنندگی و کارگردانی کاظم ملایی، اگزما به کارگردانی مهران مهدیوسان، خانه ائو به کارگردانی و تهیه‌کنندگی اصغر یوسفی‌نژاد، زمانی دیگر به کارگردانی ناهید حسن‌زاده، مستند صحنه‌هایی از زندگی یک کارآگاه به کارگردانی علیرضا رسولی‌نژاد، و بولوتنیست محمدعلی طالعی، والدراما بسه کارگردانی عباس امینی، شماره ۱۷ سهیلا ساخته محمود تقفی و ترومای سرخ اسماعیل سپهر دوست، ماجرای نیمروز و محمدحسین مهدویان، ایتالیا ایتالیا ساخته کاوه صباغ‌زاده، نگار رامبد جوان، خاطرات پاییزی علی فخر موسوی، خفه‌گی فریدون جیرانی، بیوگرافی فاطمه تقفی و مسکان به کارگردانی غیررقابتی جشنواره فیلم فجر سی‌وپنجم حضور داشتند. در این دوره با توجه به حضور دو نماینده در بخش سودای سیمرغ این آثار توسط داوران جشنواره فیلم فجر مورد داوری قرار گرفتند، اما دو نماینده هنر و تجربه نصیبی از جوایز جشنواره سی‌وششم نبردند. اگر چه تعدادی از فیلم‌هایی که به‌طور مشترک در بخش غیررقابتی هنر و تجربه و سودای سیمرغ به نمایش در آمدند، در رشته‌های مختلف، هم نامزد جوایز شدند و هم سیمرغ بلورین به آنها تعلق گرفت؛ از جمله ماجرای نیمروز که سیمرغ بلورین بهترین فیلم و طراحی صحنه و طراحی لباس را دریافت کرد و نگار که برنده سیمرغ بلورین بهترین موسیقی متن شد. البته خفه‌گی هم به همراه دو فیلم دیگر برای بهترین جلوه‌های ویژه میدانی سیمرغ گرفت.

در این میان ائو/خانه نتوانست نظر منتقدان را به خود جلب کند و مورد توجه قرار بگیرد. این فیلم در جشنواره سی‌وپنجم جهانی فیلم فجر که اردیبهشت ۹۶ در تهران

برگزار شد هم در بخش سینمای سعادت به نمایش در آمد و این بار داوران روی خوشی به آن نشان دادند و سیمرغ زرین بهترین فیلم، فیلم‌نامه و تندیس و دیپلم افتخار جایز منتیک به آن تعلق گرفت. کوبال نخستین ساخته کاظم ملایی هم بعد از حضور در جشنواره فیلم فجر به جشنواره‌های مختلف بین‌المللی راه پیدا کرد و در این عرصه موفق بود و جوایزی از جشنواره‌هایی چون آمستردام، کلکته، همیلتون، برکلی، بوگو تاو... دریافت کرد.

تولد سیمرغ

انتشار فراخوان جشنواره سی‌وششم فیلم فجر خبر از چند تغییر می‌داد که یکی از آنها افزودن شدن سیمرغ هنر و تجربه به جایز فیلم فجر بود. بر اساس فراخوان جشنواره انتخاب این سیمرغ بر عهده هیأت داوران اصلی جشنواره است که از میان فیلم‌هایی که توسط هیأت انتخاب به بخش سودای سیمرغ معرفی شدند، این سیمرغ را به اثر با آثار واجد شرایط اهدا کنند. اهدا شدی، هنر و تجربه را برخی اتفاقی تلقی کردند که به نادریده گرفتن آثار تجربی منجر می‌شود و تعدادی هم آن را گامی مثبت ارزیابی کردند، با اعلام فیلم‌های بخش سودای سیمرغ جشنواره سی‌وششم فیلم فجر به نظر نمی‌آید بلاتکلیفی در مورد سیمرغ هنر و تجربه احساس می‌شود. البته قضاوت درباره چگونگی رویکرد جشنواره سی‌وششم را باید به روزهای جشنواره و دیدن همه فیلم‌ها موکول کرد و دید آ‌یاد میان فیلم‌هایی که برای سودای سیمرغ انتخاب شده‌اند، به‌جوه هنری و تجربی هم توجه شده است. نکته‌ای که امیر حسین علم‌الهدی، مدیر اجرایی و دبیر شورای سیاست‌گذاری گروه هنر و تجربه هم به آن اشاره دارد، امیر حسین علم‌الهدی در گفت‌وگوی تصویری پس از اعلام اسامی فیلم‌های بخش سودای سیمرغ درباره شرایط امسال و سیمرغ هنر و تجربه توضیح می‌دهد: باید تامل کرده و ببینیم چه اتفاقی می‌افتد. درواقع وقتی هیأت داوران جشنواره فیلم‌ها را ببینند و آرای خود را اعلام کنند، می‌بینیم که برای سینمای هنر و تجربه چه اتفاقی می‌افتد. البته ای کاش همانند سال گذشته شورای سیاست‌گذاری گروه هنر و تجربه از میان ۸۰ فیلمی که برپانه ویدیویی داشتند، می‌توانست انتخاب‌های خودش را بکند و مانند اتفاقی که برای ائو/خانه و کوبال افتاد؛ استبعادهایی را به سینمای ایران از میان این آثار معرفی کند. امسال هم گذشت، اما امیدوارم بتوانیم از تجارب به‌دستی استفاده کنیم. سیاست‌گذارها در این دوره از جیح دادند جشنواره را به این نهاداره کنند، امیدوارم در سال آینده با خود فیلم‌رو به‌رو باشیم، نه با پروانه ساخت، چون فیلم خوب به هر حال دیده می‌شود. با ادامه صحبت‌هایش با تاکید بر این نکته که به‌نظر می‌رسد ارا‌دهای بوده که فیلم‌هایی با پروانه ساخت ویدیویی وارد ساختار جشنواره نشود، عنوان کرد: این اشتباهی است که هر ساله بر آن تاکید می‌شود. آسیب جدی‌ای که متأسفانه حل نمی‌شود، درحالی که جشنواره فارغ از پروانه ساخت باید با خود فیلم و فیلم‌خوب طرف شود.